

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอาชีวศึกษาในประเทศไทยได้มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยโบราณเพราะมนุษย์
ต้องอาศัยปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต¹ แต่ความคิดที่จะสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนได้
เริ่มขึ้นภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งโรงเรียนสำหรับประชา
ราษฎรแห่งแรกที่วัดมเหยงคณ์ ในปีพุทธศักราช 2414 เมื่อเปิดโรงเรียนขึ้นแล้ว มีผู้เรียน
หนังสือมากจนเกินกว่าที่จะรับไว้ได้ทั้งหมด พระองค์ก็มีพระราชประสงค์จะให้เด็กได้เ
เรียนวิชาชีพ เพื่อเป็นทางเลี้ยงชีวิตต่อไป ใ้รับสั่งให้สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระยา
คำรงราชานุภาพและพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ ศึกษารูปแบบในทวีปยุโรป เพื่อนำแบบอย่างมาจัด
การศึกษาในประเทศไทย² ด้วยหวังที่จะให้มีการสอนอาชีวศึกษาขึ้นในโรงเรียน และ
การสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนได้เริ่มเป็นผลอย่างจริงจัง เมื่อพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์
เสนอโครงการศึกษา พุทธศักราช 2414 โดยกำหนดให้มีการศึกษาพิเศษอยู่ในโครงการ
นี้ "การศึกษาพิเศษ" ก็คืออาชีวศึกษานั้นเอง ตามโครงการนี้มุ่งจะสอนอาชีวศึกษาใน
ระดับประถมเป็นส่วนใหญ่ แต่ผลการสอนอาชีวศึกษาตามโครงการนี้มีน้อยมากและประชาชน
ไม่นิยมเรียนจึงต้องเลิกกันไป

¹กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ "การอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ,"
งานกรีฑาศิลปะหัตถกรรม (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 19.

²สมชัย วุฒิปรีชา, "แผนพัฒนาการศึกษาส่งเสริมศิลปหัตถกรรมอย่างไร,"
งานกรีฑาศิลปะหัตถกรรม (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 50.

³กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเดียวกัน หน้า 21.

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2479 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศแผนการศึกษา
ฉบับใหม่ โดยกำหนดให้แบ่งการอาชีวศึกษาเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นต้น ชั้นกลางและชั้นสูง ซึ่งทำ
ให้การเรียนอาชีวศึกษาเริ่มเป็นระเบียบแบบแผนขึ้น⁴ และเพื่อที่จะส่งเสริมให้เด็กนิยมเรียน
อาชีวศึกษา รัฐได้เลิกเก็บค่าเล่าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาระดับต้น ในด้านโรงเรียน ก็
ได้มีโรงเรียนอาชีวศึกษาเกิดขึ้นทั้งในพระนครและต่างจังหวัด แต่ถึงกระนั้นประชาชนก็ยัง
ไม่ต้องการเรียนอาชีวศึกษาเพราะเห็นว่าทำต้อยกว่าการเรียนหนังสือ ภายหลังสงคราม
โลกครั้งที่ 2 ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของ
การศึกษาในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอาชีวศึกษา รัฐได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม
ให้บุคคลได้มีอาชีพ โดยให้ใช้เอกภาพของชนใหญ่ทุกทางตามความถนัด ความสนใจและความ
สามารถของแต่ละบุคคล และรัฐบาลมีความประสงค์ที่จะส่งเสริมการอาชีพของพลเมือง เป็น
พิเศษ⁵ ดังจะเห็นได้จากความมุ่งหมายในประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2494
ข้อ 3 กล่าวว่า "กุลบุตรกุลธิดาพึงชวนชวายุหาความรู้และความเจนจัดอันจะเป็นประโยชน์
ต่อการอาชีพของตนสืบไปภายหน้า" และข้อ 25 กล่าวว่า "รัฐพึงสนับสนุนอาชีวศึกษาเป็น
พิเศษ" ซึ่งความหวังที่จะปลูกฝังให้เด็กไทยรักและสนใจในการประกอบอาชีพนี้มีมากจน
ถึงขั้นจัดงานแสดงศิลปหัตถกรรมขึ้นเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยในปี พุทธศักราช
2455 โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะชักจูงแนะนำให้เด็กเอาใจใส่ฝึกหัดศิลปหัตถกรรมซึ่งเป็นทาง
เลี้ยงชีพต่าง ๆ และการจัดงานในปีต่อ ๆ มา ก็ได้รักษาความมุ่งหมายนี้เรื่อยมา⁶ ทั้งนี้
เพราะอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อประเทศและประชาชน เป็นอันมาก

ตามสถิติความต้องการแรงงานระดับต่าง ๆ ของประเทศไทย ปีพุทธศักราช
2505 ถึง 2529 มีดังต่อไปนี้⁷ คือ

⁴ สมชัย วุฒิปรีชา เรื่องเดียวกัน หน้า 51.

⁵ สมบูรณ์ สิทพยัคฆ์, "วิวัฒนาการอาชีวศึกษาไทย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2497).

⁶ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน .

⁷ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "สภาพปัจจุบันปัญหาการเพิ่มประชากรกับการให้โอกาส
ทางการศึกษา," วิกฤตการณ์ทางการศึกษาไทย (พระนคร: สมาคมสังคมศาสตร์, 2512) หน้า 171.

ระดับวิชาชีพชั้นสูง (Professional)	ต้องการ	314,991 คน
ช่างเทคนิค (Technical)	ต้องการ	466,319 คน
ช่างฝีมือ (Skilled)	ต้องการ	6,550,723 คน
ช่างกึ่งฝีมือ (Semi-Skilled)	ต้องการ	881,952 คน
กรรมกร (Un-Skilled)	ต้องการ	13,470,458 คน

ที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า ความต้องการแรงงานระดับช่างฝีมือชั้นกลางมีจำนวนสูงมาก รัฐจึงกำหนดโครงการสำคัญต่าง ๆ ขึ้นเพื่อผลิตช่างฝีมือ โดยมีโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาและโครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสมเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงานต่อไป และในปัจจุบันนี้คือนักเรียนที่ประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติที่เด็กมาสอบเข้าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลประเภทต่าง ๆ ดังนี้

จำนวนผู้มาสมัครและรับไว้ สำหรับปีการศึกษา 2510 ถึง 2515⁸ (ไม่รวมหลักสูตรระยะสั้น)

พุทธศักราช	มาสมัคร	รับไว้
2510	64,584	33,698
2511	72,440	37,737
2512	80,941	42,740
2513	73,820	28,105
2514	82,541	31,150
2515	90,234	34,987

⁸ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานประจำปี (พ.ร.ศ. 2515),

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้ต้องการเรียนอาชีวศึกษามีมากขึ้น แต่ก็มีเด็กเป็นจำนวนมากที่มาเรียนอาชีวศึกษาโดยไม่ตั้งใจ ใจอาจชนหรือไม่มีใจชอบในวิชาชีพอย่างแท้จริง จึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนเท่าที่ควร และบางแห่งก็ก่อความวุ่นวายให้แก่สังคม เช่นมีการวิวาทยกพวกตีกัน มีการแสดงกิริยา วาจาไม่สุภาพ เป็นต้น เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ซึ่งทัศนคติเหล่านี้ สังคมเป็นผู้ปลูกฝังให้ทั้งสิ้น เพราะทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลไม่ใช่เป็นสิ่งที่มาแต่กำเนิด เมื่อสังคมนิยมยกย่องปริญญาและมองการศึกษาเป็นเสมือนทางลัดไปสู่ตำแหน่งหน้าที่การงานในวงการรัฐบาล พลเมืองก็คิดแต่จะหาทางหลีกเลี่ยงงานกรรมกร ผู้ปกครองจึงมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนเรียนสายสามัญเพื่อมุ่งเข้ามหาวิทยาลัย เพราะจะได้เป็นที่ต้องการของสังคม นอกจากนี้ได้มีผู้กล่าวว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาก็คือ ดงชยะสำหรับเด็กที่ขาดความสามารถในการเรียนต่อในชั้นอุดมศึกษา และเด็กที่เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาก็จะถูกมองว่าเป็นเด็กที่เรียนหนังสือไม่ดี มีสติปัญญาต่ำ เมื่อเรียนจบไปแล้วก็ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องการจะทราบว่า คำกล่าวเหล่านี้เป็นความจริงเพียงไร สังคมแต่ละอาชีพมีค่านิยมที่ต้องการที่จะให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด ซึ่งผลจากการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบว่าควรจะต้องจัดและปรับปรุงการอาชีวศึกษาอย่างไร จึงจะเป็นที่สมควรของสังคม เพราะการอาชีวศึกษาจะพัฒนาได้กว้างขวางก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายช่วยกันสนับสนุน

9 ข้อสี่ ชุตินวงศ์, "ขบวนการวางแผนการศึกษา," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษาและพัฒนากำลังคน (พระนคร: การศาสนา กรมศาสนา, 2513), หน้า 78.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ต้องการทราบว่าผู้ปกครองแต่ละอาชีพนิยมหรือไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา
2. ต้องการทราบการตัดสินใจของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาว่ามีเหตุผลอย่างไร
3. ต้องการทราบว่าผู้ปกครองที่รังเกียจการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษานั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากอะไร
4. ต้องการศึกษาคำนิยมของโรงเรียนอาชีวศึกษาประเภทต่าง ๆ ในสังคม

สมมติฐานในการวิจัย

จากประสบการณ์และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองบางกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานดังนี้

1. ผู้ปกครองทุกอาชีพไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนอาชีวศึกษา
2. สาเหตุสำคัญที่ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเรียนอาชีวศึกษาคือไม่มีปริญญา
3. โรงเรียนอาชีวศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมมีดังนี้ ถ้าบุตรหลานเป็นเพศชาย
  - อันดับ 1 ช่างกล อันดับ 2 พณิชยการ อันดับ 3 ช่างก่อสร้าง อันดับ 4 เพาะช่าง อันดับ 5 ช่างเย็บหนัง อันดับ 6 เกษตรกรรม อันดับ 7 ช่างตัดเสื้อ อันดับ 8 ภาษาต่างประเทศ
  - ถ้าบุตรหลานเป็นเพศหญิง
    - อันดับ 1 พณิชยการ อันดับ 2 ภาษาต่างประเทศ อันดับ 3 การช่างสตรี อันดับ 4 ช่างตัดเสื้อ อันดับ 5 เพาะช่าง อันดับ 6 เกษตรกรรม อันดับ 7 ช่างกล และอันดับ 8 ช่างเย็บหนัง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้ปกครองของนักเรียนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ โดยจำแนกเป็น 3 อาชีพ คือข้าราชการ พ่อค้า และกรรมกร กลุ่มตัวอย่างจะต้องมีอายุระหว่าง 30 ถึง 60 ปี
2. การวิจัยครั้งนี้คำนึงถึงอาชีพผู้ปกครองที่ทำประจำอยู่ หากมีอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จะคำนึงถึงอาชีพที่ใ้รายได้สูงสุด

3. การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ อายุและอาชีพของผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือความนิยมและไม่นิยมต่อโรงเรียนอาชีวศึกษา

4. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเพศ รายได้ ระดับสติปัญญา สภาพร่างกายและอารมณ์ ประสบการณ์ ระยะเวลาที่ทำงานในอาชีพนั้น

5. ตัวอย่างประชากรในแต่ละอาชีพได้มาโดยการสุ่ม (Randomization)

6. การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียว แบบสัมภาษณ์จะครอบคลุมเกี่ยวกับความคิดเห็นและเหตุผลที่ผู้ปกครองมีต่อโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยค้นคว้าจากหนังสือวิทยานิพนธ์และคำแนะนำของอาจารย์

ขอตกลง เบื้องต้น

1. อาชีวศึกษาในที่นี้คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (ม.ศ.4 ถึง ม.ศ.6)
2. จะถือว่าสังคมในที่นี้คือผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งได้แก่บิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ หรือบุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบต่อการศึกษานักเรียนที่พักอาศัยอยู่ด้วย
3. จะถือว่าการแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้
4. การวัดความนิยมของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนอาชีวศึกษานี้ วัดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วัดได้ด้วยการอุปนัยจากความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจที่ผู้ปกครองมีต่อการอาชีวศึกษา การให้ความร่วมมือในการส่งบุตรหลานหรือแนะนำบุตรหลานให้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษา และการยกย่องผู้จบวิชาชีพ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้เนื่องจาก

1. ผู้วิจัยได้ควบคุมตัวแปรเกินบางตัว คือ อาชีพ อายุ ด้วยการนำเขาเป็นตัวประกอบในการวิจัย ส่วนตัวแปรอื่น ๆ เช่น เพศ รายได้ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยใช้การควบคุมโดยการสุ่ม (Randomization)
2. ความคลาดเคลื่อนเนื่องมาจากการใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้ตอบอาจตอบไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความอาย

คำจำกัดความ

"ความนิยมทางอาชีวศึกษา" หมายถึง ความปรารถนา ความต้องการที่จะให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษา การมีความคิดเห็นในทางสนับสนุนตลอดจนเห็นประโยชน์ของการอาชีวศึกษา

"โรงเรียนอาชีวศึกษา" หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (มัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6)

"ข้าราชการ" หมายถึง บุคคลที่บรรจุเข้ารับราชการ หรือปฏิบัติหน้าที่ในกระทรวงทบวงกรม กอง และแผนกต่าง ๆ ตามระเบียบข้าราชการพลเรือน

"พ่อค้า" หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพค้าขาย จะค้าขายโดยประกอบกิจการส่วนตัวหรือรับจ้างค้าขายก็ตาม เช่น ผู้มีห้างร้าน บริษัท ร้านขายของชำ หาบเร่ เป็นต้น

"กรรมกร" หมายถึง ชาวนา ชาวไร่ ชาวดวน ชาวประมง และรับจ้าง